

EVANG. EGYHÁZ ÉS ISKOLA.

Előfizetés díja:

Egész évre . . . 6 frt.
Fél évre . . . 3 „
Negyed évre 1 frt 50 kr.
Egy szám ára 12 kr.

MEGJELENIK MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN.

Felelős szerkesztő és kiadó:

VERES JÓZSEF.

Hirdetés díja:

Egész oldal . . . 8 fr
Fél oldal . . . 4 „
Negyed oldal . . . 2 „
Ennél kisebb . . . 1 „
Bélyeg külön 30 kr.

Egyházunk s a belmissio.

Azon sokféle bajt, mely evangélikus egyházunk testén rákfeneként rágódik, legutóbb a belmissio sokszor hangoztatott művével vélik orvosolhatni s magam is nem egyszer oly szernek mondtam, melylyel egyházunknak sok sebét lehet gyógyítani. S ha a protestans külföldnek a belmissio által elért bámulatra méltó sikereit vesszük tekintetbe, úgy kétségkívül jogosan várhatjuk, hogy e szer beválik minálunk is.

Természetes azonban, hogy csak ott használhat, a hol olyanok a bajok, melyeket a belmissioval orvosolni lehet és csak oly esetben, a mikor kellő ovatossággal s mértékkel használják. Tévedés ugyanis azt hinni, hogy a belmissio oly egyetemesség, a mely minden körülmények között gyógyító hatással bírna.

Egy részről ép ezen körülmény, hogy sokan csodaszernek tekintve, ettől várnak mindent, más részről, hogy összetévesztik a cura pastoralis-szal s a lelkészkedésnek netán egyéb kötelességeivel és cselekvésével, bizonyítja, hogy nincsenek tisztában a belmissio fogalmával s működésével.

Nem lesz tehát felesleges egy pár szóval meghatározni a belmissio körét s különösen azon viszonyt feltüntetni, mely közötté s a cura pastoralis között van.

Miként a neve is mutatja, a belmissio működése alatt olyasmit kell érteni, a mit a külmissio alatt értünk, azon különbséggel, hogy az egyiket olyan emberekkel szemben végezzük, a kik az egyház kebelébe tartoznak, vagy legalább keresztyének, a másikat olyanokkal szemben, a kik nem tagjai a ker. egyháznak s nem részesülnek a keresztyénség áldásaiban. Közelebbről meghatározva az utóbbit, a külmissio alatt a keresztyén szeretet azon munkáját értjük, mely a más vallá-

suakat, kivált a pogányokat felkeresi s őket szellemi sötétségökből kivezetve, az evangélium tiszta világossága által boldogítani akarja. E működésnek indoka tehát a ker. szeretet, mely tökéletlennek s boldogtalannak tudja magát, a míg hallja, látja s tudja, hogy sokan vannak, a kiknek szívében ugyan ezen szeretet nem lakozik; eszköze az evangélium, a mely oktat, megtérésre indít, megvigasztal s erősít a hitnek cseppei által s eredménye keresztyén élet, élő krisztusi hit s önzetlen Isten s felebarátok iránti szeretet.

A belmissio alatt értjük a keresztyén szeretet azon munkáját, mely valamely ker. felekezeten belül azok érdekében fáradozik, a kik csak névleg tagjai az illető felekezetnek, hogy hiányos hit és erkölcsi életüket megjavítsa s élő egyháztagokká neveli és felemeli azokat, a kik erkölcsi s anyagi nyomorúságban és elhagyatottságban sinlődnék.

Indoka tehát szintén a mindenkit boldogítani akaró szeretet, a mely látva maga körül a sokféle nyomort és bűnt s tudva, hogy ennek legfőképpen oka a hitetlenség, arra törekszik, hogy hitet ébresztszen s ez által egy új életnek alapját vesse meg; eszköze ugyancsak az evangélium, mely minden hívőnek üdvösség s eredménye keresztyén szeretet, a mely akkor boldog, midőn másokat boldogít s boldogoknak lát.

Mindkettőnél egy a cél, egy az indító ok és egy az eszköz, de különböző a működési kör, mások a személyek, kikkel szemben a szeretet érvényesül s más a miveltségök; minek természetes következménye, hogy az eszköz alkalmazásában is eltérésnek kell lennie s más lesz az igehirdetés a Chinában lakó buddisták s bráhmánok között s

s más az európai kontinensnek ker. műveltséggel ismerős keresztyének között.

A mit azonban eddig a belmissio munkájának neveztem, azt a lelkészi gondozástan (a cura pastoralis) a lelkész kötelességének mondja. A gondozástan a lelkész legfontosabb kötelességének tartja, hogy híveit minél gyakoribb találkozása által kiismerje, hitéletüket irányítsa s támogassa, a bajban s szerencsétlenségben vigasztalja, a nyomorúságban segítse; egyszóval minden hívénél ott legyen a lelkész tanácsadó lelke és szerető szíve. S ép ez teszi a lelkész hivatását oly magasztossá, de egyúttal oly nehézé is.

Mi tehát a belmissio, miben különbözik a cura pastoralistól? A belmissio ott kezdődik, a hol a cura pastoralis végződik s ennek sikeres eredménye, áldásos gyümölcse.

Míg ugyanis a cura pastoralis a lelkésznek az egyesek irányában kifejtett atyai gondos szeretet működése: addig a belmissio a keresztyén emberek sokaságának, tömegének szeretet működése; míg amaz az egyház minden tagjára irányuló törekvés, addig ez csak azokkal szemben lép fel, a kik az egyháznak beteg tagjai, a kiknek szívéből hiányzik a hit s tiszta erkölcs, vagy nyomorékok, vagy lelki betegek, vagy pedig el vannak hagyatva, mint pl. az árvák s elaggottak s míg végül amaz a lelkésznek hivatali kötelessége, addig ez az egyháztagnak a szeretetből folyó s önkénytes társulás alapján megindult működése. A mely egyházban a ker. egyházi hitélet egészséges s az egyháztagnak a cura pastoralis elevevénye folytán megfelelnék ker. egyházi kötelességeiknek, ott tulajdonképen nincs szükség belmissióra, legfeljebb azért, hogy a más gyülekezetekben szükséges belmissiói intézményeket támogassák.

Ez azonban oly idealis gyülekezet volna, a melyet elképzelni igen, de találni nem lehet.

De szükséges a belmissio akkor és ottan, a hol az egyházas s hitélet annyira meglazult és súlyedt s a hol a nyomor és bűn annyira befészkelte magát, hogy a lelkész egy maga nem képes a bajon segíteni a lelkészi gondozás legkövetkezőbb gyakorlása mellett sem és szükséges oly esetekben, a mikor a lelkész egyéb egyházi functionioi miatt a hívek gondozását elhanyagolta.

Ilyen gyülekezet evangélikus egyházunk leg-

több gyülekezete s ép azért általános szükséglet a belmissio.

A belmissio egyik kiváló törekvése a diasporának gondozása s ez által azoknak megtartása, a kiknek nincsen módjuk s alkalmuk, hogy egyházuk hitelvei szerint imádhassák istenüket, neveltessék gyermekeiket s rendezhessék be életmódjukat. Ezeket felkeresi utazó lelkészei által, létesít központi iskolákat, szeretetházakat, gondoskodik legalább a gyermekeknek a vallásban való oktatásáról s konfirmálásáról és a szentírásnak s vallásos tartalmu népies olvasmányoknak terjesztése által hitőknek ébrentartását és egyházukhoz való ragaszkodásukat eszközli. Egész magyarhoni egyházunk úgyszólván tiszta diaspora, vajjon a fent említettekre nincs-e szükségünk? Hány evangélikus népkönyvtár van az egész országban? Hány ezer népiratot s olvasmányt olvastatnak híveinkkel? Felelhet rá Luther társaságunk s a prot. irod. társaság.

Egy más működési tere a belmissiónak a különböző vallásos, egyházas irányu egyleteknek alakítása, a szegénység s nyomor enyhítése, az erkölcsileg bukottak felemelése s az árvák, elzüllő gyermekek és lelki betegeknek ápolása végett.

Hazánkban alakulnak ugyan ily irányu egyesületek újabb időben s kivált Budapesten áldásosan működnek ezek; de evangélikus egyházunk minél kevesebbet mutathat fel ilyet, pedig itt életbe vágó érdekei forognak kockán s kötelessége volna az itt említett szerencsétleneken segíteni.

Mert igaz ugyan, hogy a társadalom s az állam együttes működése legtöbbet tehetne az itt említett bajokban; ámde ne feledjük, hogy a társadalomnak s az államnak egyik kiváló s erkölcsileg legtisztább faktora az egyház, annak tehát szintén ki kell vennie a maga részét a munkából. Különösen azonban azért kell ily irányban működnie, mivel sokkal áldásosabban és sikeresebben működhetik.

Az egyház ugyanis a belmissio által, vagyis az egyháztagnak önkénytes társulása és egyesülése által, nemcsak segít az egyes, nyomorúságban élő embereken, miként azt a társadalom, vagy állam tenni szokta, hanem nevel is. Midőn pl. irgalmat gyakorol, felkölti az egyesekben a kötelességtudatot, hogy nekik magoknak kell törekedniök a bajból való szabadulásra felébreszti a büntudatukat, hogy nyomorúságuknak magok okai, mert nem teljesítették kötelességeiket s azon ellátározásra

birja, hogy ezentúl magok szerzik be mire életök fenntartása végett szükségök van. A belmissio ekkép a nehezebb s a fontosabb munkát végzi, mert sokkal nehezebb valakit a jóra nevelni s a jóban megtartani, mint olykor segíteni rajta, ha nyomoruságba került. Minden ily módon felsegített s egyháziilag ekkép nevelt ember nemcsak a társadalomnak, hanem az egyháznak is hasznos tagjává válik.

Még több példát is felhozhatnék annak igazolására, hogy mennyire szükséges már a működésnek ezen terére is lépünk, de felesleges munkát végeznék, hiszen azt mindenki tudja.

Az újabban megindult reversalisos korszak önfenntartási ösztönünkből folyó kötelességünké teszi, hogy ne csak a lelkészek s az egyház hivatalos személyiségei, hanem minden egyháztag mozogjon s tegye meg körében kötelességét egyháza s önmaga iránt. — Nem pietismus ez, hanem valódi keresztyénes élet.

MAYER ENDRE,
az eperjesi theol. e. i. dékánj a

A magyar ág. hitv. ev. egyház és a külmissió.

Sokat beszélünk jelenleg a belmissióról. Az, a mit e tekintetben teszünk, ugyan nem áll arányban a sok beszéddel, de mégis örvendetes, hogy ez a fontos ügy lapokban, folyóiratokban sőt itt-ott az egyházi tanácsstermekben is legalább szönyegre került. Látni ebből, hogy az ügy iránti érdeklődés fel van ébresztve. Kevésbé áll ez a külmissióról. Lapjaink e tekintetben arra szorítkoznak, hogy a külföldi, külmissiói mozgalmakról rövidebb-hosszabb értesítéseket közölnek. Jó szolgálatot tesznek ezzel is a szent ügynek. De nézetem szerint itt volna már az ideje annak, hogy magyarországi ág. hitv. evang. egyházunk is álljon be a missionáló egyházak sorába. Ép ezért azon kellene lennünk, hogy a közfigyelmet az egyházi életműködésnek ezen nálunk eddig parlagon hagyott munkamezejére tereljük. Ez czélja a jelen soroknak is. Tudom, hogy sokan erre még nem tartják elérkezettnek az időt. Szinte hallom minden oldalról az ellenvetést: „Szegények vagyunk, gyógyítsuk meg előbb a

magunk sebeit s azután gondoljunk a távoli pogányokra; foglalkozunk előbb belmissióval s csak azután külmissióval.“ — Ez ellenvetésre megjegyzésem ez: Ha a német Gusztáv-Adolf egyesület addig vár a szegény magyar egyházaknak nyújtandó segélyével, míg odahaza nem akad már semmi dolga, úgy szerencsétlen, nyomorban sinlődő egyházainkon talán még máig sem volna segítve. Mert a nagy német birodalomban is vannak ám szegény vidékek, szegény egyházakkal; ott a rajnai országok, Hannovera, nyugoti Poroszország, Posen stb. — S ha a keresztyénség addig nem missionált volna, míg odahaza nem talált már bajt és gyógyítani való sebet, akkor a missió még ma sem létezne. „Szegények min-tenkor vagynak veletek“ — mondja az Úr. Az az idő, a midőn minden bajaink orvosolva lesznek, nem jön soha. Az a körülmény, hogy itthon is van még sok tenni való, nem old fel azon általános keresztyén kötelességünk alól, melyet Urunk, Idvezítőnk eme szavakba foglalt: „Elmenvén mind e széles világra, prédikáljátok az Evangyéliomot minden teremtetett állatnak.“

Szükségtelen bővebben szólni arról, hogy ez a parancs kötelező az egész keresztyénségre, szükségtelen annak fejtegetése, hogy a keresztyén vallásnak, mint a világosság vallásának természetéből is folyik a missionálás kötelezettsége. Csak arra akarok utalni, hogy a missió mily áldást hoz magukra a missionáló egyházakra.

A missiói szolgálat az egyháznak egy erőnyilatkozata, mely utóbbinak erejét fejleszti, emeli. A missiói munka mélyíti a hitet, melyben az egyház élete gyökerezik, erősíti a szeretetet, melyben az egyház élete nyilatkozik, fokozza a reményt, mely az egyház életének koronája. Szóval, azt az áldást, melyet a missió tőlünk elvisz idegen népekhez, százszorososan visszahozza mi reánk.

Ha ily gazdagon fizet ez a munka, szabad-e visszarettennünk tőle, azért, mert szegényeknek, gyengéknek érezzük magunkat? Nem volna-e gyávaság bele nem menni ebbe az „üzlet“-be, melynél a nyereség oly bizonyos? Nem volna-e könnyelműség ezt az áldott munkát folyton elhagasztani azzal a mentséggel, hogy „hiszen itthon még mennyi a dolgunk,“ — midőn éppen a külmissió fogja erőnket fejleszteni, hogy azután nagyobb hévvel, lelkesedéssel foghassunk bele idehaza is a különféle feladatok megoldásába? A külmissió, mint a keresztyénségnek elsőrangú köte-

lessége, nem zárja ki a belmissiói munkát, hanem, ellenkezőleg azzal, hogy a honi egyháznak egész hitéletét mintegy felvillanyozza, útját egyengeti a belmissiónak is. Ez csodálatos dolog, de tényleg úgy volt mindenütt. A külmissiónak fellendülése mindenütt maga után vonta a belmissió felvirágzását is. Ezzel nem azt akarom mondani, hogy most már várjunk a belmissióval, míg a külmissió virágzásnak nem indul nálunk is. Ám lelkesedjünk az előbbiért is, sorakozunk itt is, hagyjuk a sok szép beszédet és belmissiói egyletek alakítása által lépünk egyszer a tett terére; de a külmissióval se várjunk tovább, vegyük ki mi is mielőbb részünket ebből a nagy, áldott munkából!

Minden kezdet nehéz. Azt nem merném indítványozni, hogy magyar egyházunk egészen önállóan kezdje meg a missiói működést. Erre ugyan csak gyengék volnánk. Egyelőre egy már működő missiói egyletbe kellene csatlakoznunk s csak később, ha egyszer elég erősek lennénk, állhatnánk a magunk lábaira. Hitvallás dolgában legközelebb áll hozzánk a szászhoni (lipcsei) missiói társaság, melynek igazgatója és egyik missionáriusa néhány hónappal ezelőtt több gyülekezetünkben missiói előadásokat tartottak. Ehhez a társasághoz, melyhez több nem németországi evang. missiói segélyegylet is tartozik, mi is csatlakozhatnánk. Még pedig vagy úgy, hogy mi is alakítanánk missiói segélyegyletet, vagy pedig, a mi még jobb volna, ha a missiói munkát egyháziilag szerveznők, illetve az egyház testével szerves összefüggésbe hoznók.

Előbbi esetben egyleti munkásságot fejtenénk ki. Első sorban alapszabályokról kellene gondoskodnunk. Ezekben ki volna mondandó, hogy segélyegyletünk célja: az Isten igéjének terjesztése a pogányok közt a lipcsei missiói társaság közvetítése által. Ez a cél elérendő gyűjtések eszközése, missiói iratok terjesztése, missiói Istentiszteletek rendezése által. Az egylet tagja lehet egyházunk minden hive. A begyűlt összegeket a segélyegylet saját költségeinek fedezése után elküldi a lipcsei collegiumnak. A lipcsei missió-társaság közgyűléseire követeket küld, kik ott szavazati joggal bírnak s. a. t.

A másik formát, ha t. i. egyháziilag szerveznők a missiót, úgy gondolnám keresztülvihetőnek: a püspökök felszólítására a lelkészek, miután a dol-

got kellően megmagyarázták hiveiknek, olynemű határozatot hozhatnak az egyházakkal, hogy ezek magukévá teszik a missiói ügyet. A határozatok a rendes úton felmennek az egyetemes gyűléshez — minden egyházi kormányzati fokozat hozzájárulását feltételezve. Ha a határozat kötelezővé lett az egész egyházra, akkor a püspökök felszólítják a lelkészeket, hogy egy meghatározott vasár- vagy ünnepnapon (Epifán) offertoriummal összekötött missiói istentiszteletet, advent idejében esetleg missiói órákat tartsanak.*) Az összes offertoriumok egy magyarországi központi pénztári hivatalhoz küldendők. Minden évben az egyetemes gyűlés alkalmával központi missiói istentisztelet volna tartandó szent beszéddel, ünnepi jelentéssel és a missió munkamezejéről való közleményekkel. A pénztáros nyilvános elszámolása után a begyűlt összegek Lipcsébe küldendők s ott az általunk meghatározott czélokra használtatnak fel.

Ily szervezet mellett a missió nálunk is verne gyökeret. Tul sem haladná erőnket az így folytatott munka. Szerény munkánkon is volna az Isten áldása. Még szerényebb eszközökkel kezdődött a hermannsburgi missió, melyet egyetlen egy kicsiny falusi gyülekezet indított meg. S mégis áldásban működik mind e mai napig.

Ha jól vagyok értesülve, a lipcsei missiói társaság collegiuma oly irányu kérelmet terjesztett püspökeink elé, hassanak oda, hogy egyházunk, ha a missió ügyét felkarolja, és előreláthatólag mindjárt önálló missiót nem létesíthet, csatlakozzék a lipcsei missió társasághoz. Azaz testvérek nyújtják a testvér kezét, hogy a kezdet nehézségein átsegítsenek. Nem kétlem, hogy azzal a bölcseséggel és apostoli buzgósággal, melyet főpásztorainknál megszoktunk, fogják ezt a felette fontos kérdést is a megoldás felé vezetni.

Nehéz időket élünk. A legközelebbi jövő nagy próbára fogja tenni egyházunkat. Ne használjunk-e fel minden utat-módot, minden rendelkezésünkre álló eszközt arra, hogy a hitközönyt elűzzük, hogy a gyenge tagokat erősítsük? A missió a mellett, hogy a keresztyénségnek becsületbeli dolga, egyszerismind kitünő eszköznek bizonyult az egyház erősítésére. A mely egyház nem missionál, az leg-

*) Kitünő segédeszköz ezek megtartására a Calwhan Dr. G u n d e r t által kiadott: Monatsblätter für öffentliche Missionsstunden. Minden egyes szám egy nagy szakavatottsággal írt, teljes képet nyújt a missiói munkából, úgy hogy szabad előadásra azonnal felhasználható. Ara egy öve: 1 frt 08 kr.

szébb jogáról lemond. Vegyük ki mi is részünket ebből a szent munkából.)*

Ceterum censeo: A magyar ág. hitv. evang. egyház álljon be a missionáló egyházak sorába!

LÖW FÜLÖP
locsmándi lelkész.

Pályázat és kérelem.

Az ezredéves ünnep alkalmára két pályaművet is kaptam már; úgy látszik ebből, többen is szeretnének pályázni. Megkísérlem tehát a szükséges összeget összegyűjteni, mint gyűjtik p. o. erdélyi ref. testvéreink, s kérem t. olvasóinkat, járuljanak e díjhoz bármi csekély összeggel; az adományokat e lapban nyugtázom.

Az ezredéves ünnepre kívántatik magyar ének, mely ev. gyülekezet istenitisztelestén alkalmas énekül szolgálhat (valamelyik általánosan ismeretes dallamra): jeligés levéllel a prill 18-ig küldendők ezimetre. A díjat csak érdemes mű kapja meg. Esetleg, ha kellő összeg gyűl be, a második is díjban részesül. Az énekek az „Evang. Egyház és Iskolá”-ban jelennek meg.

Adományok e czélra:

Bolla Mihály kir. tanácsos 20 korona.

Veres József 10 korona.

VERES JÓZSEF.

Felhívás előfizetésre.

Az első negyedév végén tisztelettel kérem azokat, kiknek előfizetése lejár, méltóztassanak azt haladéktalanul megújítani, hogy a lap küldésében zavar ne legyen. El végre postautalványt mellékelek, s kérem azon az utolsó postát és vármegyéit is kitüntetni. A kezdet nehézségein túl levén, nagyobb gyakorlattal és kedvvel folytatom a lap szerkesztését, mely bővített terjedelemmel s még változatosabb tartalommal fog az új negyedben megjelenni, egyházunk ügyeinek szolgálatára. A lelkészársakat különösen arra kérem, hogy a gyülekezeti felügyelőket igyekezzenek a lappal, czéljával

megismertetni, s őket a megrendelésre rábírni; az előfizetők szaporodtával a lap is erősödnék. Az első negyedben az ígért 4 levéllel csak öt számot adtam, 6 levéllel pedig nyolczat. Rajtam nem mulik, hogy a lap változatos legyen, a t. lelkészársakat is kérem, értesítsenek minden egyházi eseményről, a mi körükben történik.

VERES JÓZSEF.

HIREK.

Az eperjesi ág. hitv. ev. jogakademia tanárait a közoktatásügyi miniszter az országos tanári nyugdíjintézetbe fölvette; a tanári kar 1894. szept. 1-től kezdődő joghatályal az orsz. tanári nyugdíjintézetnek teljesen jogosított tagja. A tanároknak összes megszakítás nélkül eltöltött szolgálati ideje beszámíttatott.

A nagylaki evang. egyház tanácsához 47 aláíró folyamodott, hogy ne csak kétszer, mint eddig, hanem többször is tartsanak magyar istenitisztelest; az egyháztanács a kérvényt elutasította.

Nagybecskereken az ág. hitv. ev. egyház felügyelőjévé Feilitsch Berthold bárót, Bánffy báró miniszterelnök vejét választották.

VEGYES.

Ev. felső leányiskola Modorban. Ismeretes, hogy a dunáninneni ág. h. ev. egyházkerület tavalyi rendes közgyűlése a felállítandó leányiskolára nézve Modor mellett foglalt állást. Azóta Hollerung Károly, a német egyházközség lelkésze lankadatlanul fáradozott, hogy a leányiskola útját itt helyben egyengesse. Hanem már tavaly jeleztem, milyen akadályokat gördítenek a lutheránus tótok ezen intézet felállítására. Megirtam, hogyan szívták vissza Minich János új inspectoruk indítványára még azon beleegyezésüket is, mely szerint az egykori gymnasium ingó és ingatlan vagyonát, melyet eddig a két egyházközség kezelt, már átengedték volt. Az inspector ezen eljárását Jánoska a „Cirkevné Listy” szerkesztője csak tisztelni tudja!! A küzdelem tovább folyik. Leányiskolánk, melyre oly égető szükségünk van, már ez évben megnyílhatott volna, ha saját hitrokonaink ellenünk nem törnének. A minap a német és tót egyházközség közös gyűlést tartott, melyen a német egyházközség indítványát nyújtassék be egy kérvény a városhoz egy telek átengedéseért a felállítandó leányiskola számára - a tótok ellenezték. Megjegyzendő, hogy a városnak módjában áll e kér-

*) E cikket még az év elején kaptuk, tér hiánya miatt késsett.

vény teljesítése; továbbá, hogy a városi képviselő-testület néhány róm. katolikus kivételével csupa evangélikusokból áll; hogy a róm. kath. egyházat számos esztendőn át a város tartja fenn; hogy az evangélikusok csak néhány esztendő óta segélyeztetnek — és most, mikor könnyű szerrel juthatnak volna valamihez, a mire különben is jogos igényük van, a tótok a kérvényt nem pártolták. Sőt, midőn a német egyházközség egy maga nyújtotta be a kérvényt, számitva a róm. kath. képviselők és saját híveinek pártolására — egy evangélikus tanító felállt és tiltakozott, hogy a város áldozatohozzon egy evangélikus iskola felállításááért. Kérdem már most, Lutheri szellem-e az, a mely egyházunk némely tót tagját vezérli? Annak a Luthernek a szelleme-e, a ki az ifjúságban látta az evangéliomi egyház jövőő oszlopait, drága reményeit? A ki azt mondta: „Semmi sem oly fontos, mint az ifjúság nevelése; semmi sem fenyegeti nagyobb romlással az evangéliomot, mint annak halogatása.“ Hiszen ők úgy szeretnek kérkedni igazi lutheránus voltukkal és mivel bizonyítják azt? Azzal, hogy a Pozsonyban felállítandó „Theologusok Otthonára“ nem adnak semmit, Modorban pedig az evang. leányiskola megvalósulását akadályozzák. Ugyan soh' se ámitsák magukat, minket már úgy se ámithatnak, és ne éljenek vissza a drága lutheránus névvel, mely mögé bujnak, hanem mondják ki őszintén: nemzétiségünket féltjük.

Katholikus tanítók millennáris nagygyűlését képviselői alapon fogják egybehívni. A gyűlést július 7., 8. és 9. napjain fogják megtartani és napirendjére a következő tétéleket tűzték ki: Az iskola és a család közreműködése a vallásos és hazafias nevelés ápolásában; a kath. iskolák története s a kath. iskolák fenntartása hazafias szempontból; a püspöki tanterv revíziója, különös tekintettel a didaktikára; az iskolai könyvtárak fejlesztése; a tanítóképzőintézetek jogi alapja a modern fejlődéssel szemben; a leánynevelés fontossága és fejlesztése; a kath. tanító-egyesületek organizációja; a kath. kántortanítók nyugdíjserelmei; a kath. országos segélyalap és a tanítók árvaházának ügye.

A kassai ág. hitv. ev. anyaegyház évkönyve az 1896-dik évre. 568 egyháztág közül csak 241 egyháztág fizetett 1300 frtot, 327 egyháztág nem fizetett semmit. Az aranykönyvben 18 név van; azoké, kik egyházi évi illetékük tőkéjét fizették be. Az egyház emléktáblája azon nagylelkű egyházi jöltevők neveit örökíti meg, kik a kassai ev. egyház és iskola tőkéjét hagyományokkal és alapítványokkal gyarapították; 39 ilyen nevet sorol fel az évkönyv, 1870—95. években 70.390 frt összeggel. Az egyház tőke vagyon 1895. végén 15,876 frtból áll; az iskolapénztár 31,736 frt. Vagyonszámla 77,161 frt. Közöl az évkönyv 1895. okt. 1. előtt Máté ev. 22. 21. alapján tartott egyházi

beszédet a polgári házasság behozatala alkalmával, továbbá az ó-év-esti egyházi beszédet.

A csabai ág. hitv. ev. egyház értesítője az 1895. évről. Az egyház és iskolák népességi adatai után mintegy 450 frtnyi adakozást sorol fel; említést tesz az irodalmi működésről. Pénzben bevétel 105,219 frt, húzában 4142 hl., borban 197 hl., pálinkában 25 hl. Terhelő adósság 43,900 frt.

Mecklenburg tanítói már évek hosszú során át életbiztosítási együletet alkotnak. Az egyület most igen erős és virágzik s gyümölcseit Mecklenburg egész tanítósaága élvezi. Célja ez egyesületnek ugyan az, a mi más életbiztosító társaságnak, s az évi járadékot ép úgy kell minden egyes tagnak fizetnie, mint bárhol másutt, csakhogy a járadék kisebb, mert az intézet nem a maga javára, hanem tagjai javára dolgozik s hivatalnokai is — kik szintén tanítók — csekély tiszteletdíjjal elégesznek meg. Azonkívül igen szegény tagnak az intézet még az évi járulékot is elengedi, így a mult évben 50 márkát engedett el és az 1895-iki halálesetek következtében 30,000 márkát fizetett ki. Mellesleg legyen mondva, az ország könyvedvelői — nagyobbára tanítók és lelkészek — szintén alkotnak oly biztosító együletet t. i. könyvtáraik tűzkár ellen való biztosítására. Úgy az összes erdészeknek is van tűzkár elleni biztosító társaságuk, szintén csak saját körükben s maguk kebeléből választotta hivatalnokaikkal.

Az általános ev. protestáns missiói egyesület évi ünnepejét Kielben fogja megtartani június 23—25 napjain.

Az angolországi német hajós-missiói egyesület a maga jelentésében igen szép sikerekre tekinthet vissza, a melyek fényesen bizonyítják, hogy sem célja, sem működése, nem felesleges, sőt áldást hozó a sok tekintetben elhanyagolt és elvadult hajósok erkölcesinek szelidítésére. Egy: néhány dolgot ide is feljegyezőnk: Egy fiatal hajós, ki néhány esztendővel ezelőtt Sunderlandban véres verekedés miatt börtönbe s ott a missionárius gondozása alá került, végül pedig az ottani „hajós-otthonnak“ hosszabb ideig vendége volt: a mint innen kiszabadulva hosszabb tengeri utazás után Sunderland közelébe vissza jutott, legelőször is a hajós-otthont látogatta meg, hogy a missionárius lelkésznek köszönetét fejezze ki, „mert“ — azt mondja — „azon idő óta egész más ember lett belőle, mint azelőtt volt.“ — A Firthof Forth kikötőinek egyikében egy matröz azt panasolta a lelkésznek, hogy a káromkodásról nem tud sehogysem leszokni, hiába imádkozik, nem megy! — A lelkész felhasználta a matröz kedvező hangulatát s többi hibáira is irányította figyelmét és nem eredménytelenül. — Sunderlandban egy hajó teljesen utra készen állott szombat este. A diakonus, aki azért ment oda, hogy a hajó személyzetét a holnapi istenitiszteletre

meghívja, látva ezt, azt mondta: természetesen önök még ma elutaznak? Nem — felel a kapitány — holnap még itt maradok, mert a templomba akarok elmenni! Egy baja van ennek a missiónak, az, hogy kevés az anyagi támogatása, azonban — hisszük — a német evangélikusok hithűsége nem sokára segíteni fog.

A berlini városi missió, a mely a társadalom minden köreiből nagyszámú tagokkal rendelkezik, legújabb időben nagy gondot fordít az Isten ígé-jének terjesztésére s e tekintetben fényes eredményeket tud felmutatni. Hetenként körülbelül 122,000 predikációt oszt ki. — Ezen kiosztott beszédek száma halottak vasárnapján (Szt.-Háromság utolsó vasárnapja) 475,000-re emelkedett, a melyből 150,000 a berlini temetőben lett kiosztva.

IRODALOM.

A soproni diakonissa intézet első évi jelentése. Hazánkban csak legújabban talált méltatásra a bel-missiónak egyik kiváló fontosságú intézménye, a diakonissa ügy, a mely éppen az által, hogy a betegek ápolását, a szegények támogatását és vigasztalását tekinti főfeladatának, nagy szolgálatot tesz az evangélikus egyháznak a hűvek hithűségének megtartása és élesztése körül. — Igaz, hogy még a kezdet legelején vagyunk, s hogy a nemes fa alig hogy megfogalmazott, de hát azért mégis ki ne tekintene igaz örömmel, biztató reménnyel a fakadó csemetére s ki ne látná benne előre is azt e terebélyes nagy fát, a melynek lombjai a szenvedőknek, a betegeknek adnak enyhítő árnyékot, menedéket. — S hogy ez a remény nem egészen jogosulatlan, a mellett szól a soproni diakonissa intézet múlt évi első jelentése. — A jelentésből kitűnik, hogy az intézet megalakítása iránt való mozgalom 1894. évi pünkösdi ünnepén kezdődött s már 1895. május 25-én életbe is lépett, a mikor a pozsonyi anyaegyház 2 teljesen kiképzett, diakonissát engedett át a soproni intézetnek. A soproni egyház minden rendű és rangu hívei kitüntető szeretettel ölelték keblükre az új intézetet, a minek legfényesebb tanubizonysága az a körülmény, hogy az intézetnek múlt évi költségvetése 6009frt bevételt tüntet ki. Az intézetnek egyik legnagyobb jöltevője eddig — a számos alapító rendes és pártoló tagok mellett, a kik tagsági díjakkban 1704 frt 95 krt fizettek be, Munker Anna Krisztina asszony, a ki elhunyt leányának emlékére 8000 frt értékű adományt tett s dr. Haubner Rezső, ki 1000 frtot adott az intézetnek. Az alapító tagok legalább 50

frtot fizetnek egyszer s mindenkorra, a rendes tagok évi díjja 2 frt, a pártolók tetszés szerint járulnak az intézet költségéhez. Az intézet vagyona 5512 frt 78 kr. A diakonissák ott létök alatt 75 egész 10 fél napon és 151 éjszakán át 29 beteget ápoltak s azonkívül 288 beteg látogatást végeztek, vasárnaponként pedig este 6 órakor házi áhítatosságokat tartottak, a melyeken leginkább fiatal leányok vettek részt. Az intézet szép törekvéseit kormányozza az Isten áldása.

Orangyal, Imakönyv a prot. ifjak és leányok, különösen konfirmáltak számára. Irta Sántha Károly. Igaz, hogy jó könyvet írni nehéz, jó könyvet írni az ifjúság számára nehezebb, ifjúság számára vallásos, imakönyvet írni, mely olvastatja magát: legnehezebb. Ezt a nehéz feladatot szépen oldotta meg Sántha Károly. Imakönyvében érinti a Megváltó életének minden nevezetes fordulópontját, az egyház történetének döntő mozzanatait, az ifjú sorsának változatait; minden esetről vallásos érzéssel, költői felfogással, bibliai színezetű nyelvben elmélkedik. Az ifjú képzeletének megfelelő színes képes beszédben ömleng, érzelme fenn szárnyal, gondolataihoz a bibliából kölcsönöz hasonlatokat, amlyira költői a nyelve, hogy még prózája is rim nélküli vers; rhythmusa, zengete egészen versbe való, sőt nem egy ima vers, folytonos sorokba nyomtatva. (122, 206 lap) Felfogásában, képeiben néha el is felejt, hogy ifjoknak ír, kik nem érthetik meg fellengő képeit, p, o. „a hit megtartson engemet az örökkévalóságra, hol az istennek kertjében az Istennek plántájaként virágozom mindörökké“ (30 lap); „ruházz fel élő hitttel engemet, a győzők pálmájával ékesíts s fehér ruhába öltöztess az égben“ (60 l.), „ott megfürdik lelkem a bárány vérében“ (204 l.) E két-három túlzó, s nem ifjoknak való, de magukban véve szép képtől eltekintve az egész könyv csupa szív, csupa költészet, csupa hit! Mily megragadó az ajánló vers: Ilonka és Margit leányonknak!

„Néktek ajánlom ezt az imakönyvet
Orangyalul, kedves leányaim.
Megírtam. S most atyátok szíve könnyebb,
Mélázhat lelke az est árnyaín.
Napom hanyatlík, míg az éj leszállna.
Hadd juytsak nektek egy parányi fényt,
A hitnek mécsét, melynél szép a pálya,
S mely hűn vezérel gazdagot, szegényt.

— — — — —
Csak szívetek maradjon mindhalálig
Ily ti-zta, ily hívő, ily gyermekeg:
Jöhet a bánat, fényes üdvre válik, —
Hullhat a könny, lesz termő permeteg.
Csak egy boldogság van itt e világon,
Ha Istenében nyugszik meg a szív;
Minden egyéb csak káprázat, csak álom,
Mely tévelyítő örvényekre hív.

Balzsam a hitből származó imádság —
 Ez imakönyvön könnyem itt rezeg:
 Legyen ez néktek lelki szent vidámság,
 Akkor is, hogyha már én nem leszek.
 Itt van a lelkem, atyai hűségem
 Ez imakönyvnek minden levelén;
 Az apaáldás földön és az égen
 Megfogamzik a hű gyermek fején!

Gyermeknek, különösen confirmatio alkal-
 mával alig adhat kedvesebb és üdvösebb ajándékot
 a szülő, a jótakaró, mint ilyen szép imakönyvet,
 melynek megírásához a jó atya, a jó költő, a jó
 lelkész szíve, szava, hite kellett. Az egésznek tartal-
 ma, felfogása, hatása a könyv utolsó versszakában
 hangzik el, mint elhaló akkordban:

Jó napokban, rossz napokban,
 Szívem, Isten, érted dobban:
 Te vagy szikla-váram nékem,
 Vigaszom és menedékem —
 Te vagy, Isten, holtomig!

**A kötelező polgári házasság revíziója Németország-
 ban.** A „Christliche Welt“ azon mozgalommal szem-
 ben, a mely Németországban az új német polgári
 törvénykönyv alkotásánál a conservatív párt kebe-
 lében keletkezett s melynek célja a kötelező polgári
 házasság eltörlése és a szükségbeli polg. házasság
 behozatala, az eddigi törvény mellett tör lándzsát,
 s a midőn ennek szellemében a „házasság kötés“
 és az „esketés“ közötti különbséget kiemeli, magára
 Lutherre hivatkozik, a ki azt mondta, hogy a
 házasság világi dolog, a melyet azonban, ha azt
 követelik, az egyháznak megáldani kötelessége.
 Elismeri, hogy abban az időben, a midőn a polg.
 házasság kötelessége törvényileg kimondatott, a
 nép még nem volt egészen érett ennek kellő fel-
 fogására s éppen azért a neki nyújtott szabadság-
 gal sokszor visszaélt s arra használta fel, hogy az
 új rend által az egyházi élet ellen forduljon, most
 azonban, midőn az egyháznak nagy fáradság után
 ezen visszaéléseket megszüntetni sikerült, nem
 tartja tanácsosnak a meglevő intézmények ok nélküli
 bolygatását s azt hiszi, hogy ez az agitáció nem
 egyházi, hanem csak pártpolitikai célokat szol-
 gál. — Egy másik cikkében, a mely a Reichsbote
 conservatív irányu lap a polg. házasság ellen indi-
 tott támadásával foglalkozik, a Kreuzzeitung meg-
 jegyzésével egyetértve e mozgalmat olyannak nevezi,
 „a mely hamis feltevéseken nyugszik s azért azt
 a veszedelmet rejti magában, hogy a kedélyeket
 alap és ok nélkül felizgatja“ s mint ilyen, ez a
 mozgalom nélkülözi a lelkiismeretességét. A Reichs-
 bote azon észrevételére, mely szerint „nyomasztó
 és értelenmélküli, hogy a házasság kétszer köt-
 tessék meg“ azt jegyzi meg, hogy az esketés nem
 házasságkötés, hanem azon cselekmény, melyben
 az egyház a maga tagjaira Isten áldását kéri s
 meggyőződik arról, hogy két tagja — az új háza-
 sok — házasságukat keresztyéni módon akarják
 folytatni, hogy mint házastársak is Istennek szol-

gáljanak s az egyháznak is diszére és becsületére
 váljanak. Nem érti, hogy miképpen sérthetné az
 a körülmény, mely szerint törvényes házasság csak
 a polg. tisztviselő előtt köthető meg, a keresztyén
 érzületet, mert hiszen az evang. egyház a szent-
 irás alapján a polgári hatóságot is Istentől ren-
 deltnek ismeri el s mint ilyet nem tekintheti azt
 rákényszerített intézménynek, a melynek magát
 alávetni ellenkeznék az ember lelkiismeretével.
 Külömben is nem az egyház mondja azt, hogy a
 lelkész „köti“ a házasságot, hanem a porosz állam-
 jog s ha ez újra behozatnék, akkor a pap megint
 államhivatalnok lenne, a mit nem helyesel.

A „Cirkevné Listy“ 3-ik számában Csob rda
 Pál szmrecsányi lelkész, egy külön cikkben ismer-
 teti az ő ellene indított fegyelmi vizsgálat alapját
 és folyamatját. A vizsgálat alapja a következő: A
 tiszai egyházkerület aug. 20-án Zelenka püspök
 leköszönése következtében elhatározta, hogy az egy-
 házak szavazatai szept. 10-ig Terray püspökhe-
 lyetteshez küldessenek be s hogy a szavazásra a
 liptói esperesség is felszöllitassék, a mely még ak-
 kor a dunáninneni kerülethez tartozott, mert Bal-
 tik püspök csak aug. 26-án költözött el Liptó-
 Szt-Miklósról. Ezt a felszöllitást kapta magyar
 nyomtatott levélben közvetlenül a püspökhelyet-
 testől a fentnevezett lelkész is, a ki azt a követ-
 kező levél kíséretében küldte vissza: „miután az
 ügy, a mely a küldött nyomtatványban foglaltatik,
 kiváltképpen érdekli az egyházat, kérem ezen nyom-
 tatványokat tót nyelven, hogy azokat az egyháznak
 határozathozatal céljából előterjeszthessen, mert
 én nem érzem magamat hivatva az ilyen iratok for-
 ditására és tolmácsolására stb.“ E levél miatt inditta-
 tott meg a fegyelmi vizsgálat Csob rda ellen a
 Zs. t. 360. és 361. §-ai alapján. A vizsgálat keresz-
 tülvitelével Kiszely Árpád liptói tanfelügyelő, a
 szentiványi és vazsecei egyház felügyelője lett meg-
 bízva, a ki azt febr. 12-én meg is ejtette. A vizs-
 gálatnál két levél tétetett a vizsgálandó elé azon
 kérdés kíséretében, hogy e kettőt elismeri-e magáé-
 nak? Csob rda az egyik levélnek a vizsgálatba
 való bevonása ellen tiltakozott, mert az „magán
 levél, a melyet ő a főtiszt. püspök urhoz, mint a
 lelkészek atyjához intézett.“ E levelet ezekkel a
 szavakkal végezte: „Hát hiába, az önök kezei kö-
 zött vagyok s önöknek van hatalmuk; de hiszem,
 a hol ő méltósága Zelenka úr a püspök, ott az
 erő nem fog diadalmaskodni a jog felett. Ha azon-
 ban végre az is megtörténék, nálam van már
 egy 85 éves koldus lelkész, ezután mindketten ke-
 zünkbe vesszük a botot s urbi et orbi elmond-
 juk ezt a latin példabeszédet: extra Hungariam
 non est vita és V ö r ö s m a r t y szózatának traves-
 titióját: itt éhen halnod kell. Ilyen móddal és el-
 járással nem egyengetik nekünk az utat a tiszai
 kerületbe és ha meg is hajlunk a törvény ereje
 előtt, mint a hogy tényleg meg is hajoltunk, szí-

veink hidegek és holtak maradnak.“ A levélkérdés elintézése után a vizsgálattal megbizott bíró 6 kérdést tett a vizsgálandó elé abban az értelemben, hogy valjon nem tudta-e, hogy a tiszai kerületben az 1868. évi 44. t. cz. értelmében a hivatalos nyelv a magyar? Hogy nem respektálja-e az egyetemes gyűlés határozatait, holott azok csak magyarul tétetnek közzé? hogy nem volt-e tudomása arról, hogy a lipótvárosi-lelkesi lelkész (Baltik) aug. 26-án elhagyta a lipótvárosi egyházat? Miért nevezte azokat a körleveleket „nyomatványoknak?“ stb. Mielőtt a vádlott ezekre a kérdésekre felelt volna, egy nyilatkozatot nyújtott be, a melyben tagadja, hogy hivatalos kötelességének teljesítését megtagadta volna, mert ha ezt akarta volna eselekedni, akkor jogos és szokásos álláspontra helyezkedve azt írta volna a püspökhelyettesnek, hogy azért küldi vissza a körlevelet, mert a) az ő egyháza még a dunáninneni kerülethez tartozik, a melynek aug. 20—22-ik napjain tartott gyűlésére meg is volt híva; b) azért is, mert nem bír a körlevél semmiféle hivatalos jelleggel, nincs rajtok aláírás, pecsét, és így nem tekinthető hitelesnek; c) mert nem kézbesítették azon közegek által, melyek jogilag és gyakorlatilag is jogosítvák a felsőbb hatóságok leveleit az egyházakkal közvetíteni; d) mert ő sem a püspökhelyettes főtiszt. Zelenka urat, mint püspökét nem ismeri, mert nem szoltak az ő egyházához egyházunk régi szokása szerint főpásztori levélben! Nem hiszi, hogy azzal, a mikor ezeket a leveleket egyháza részére tót nyelven kérte, megszegte volna hivatalos kötelességét, hanem ellenkezőleg, lelkiismeretesen akarta teljesíteni lelkészi esküjéhez hiven, melyben azt fogadta, hogy egyházának jogait mindenkor és mindenki ellen védelmezni fogja! Ha esetleg kihágást követett volna el az által, hogy tót egyház részére tót körlevelet kért, akkor elismeri, hogy tudatlanul bár, de hibázott, s a következményeket is kész elviselni. — Ő csak azt kérte, a mit az ő egyháza a dunáninneni kerületben eddig is élvezett úgy boldogult Geduly, mint Baltik püspökök idejében. Különben azért se érezte magát hivatva előadni ezeket a leveleket, mert a magyar nyelvben nem oly jártas, hogy azokat rögtönözve tolmácsolhassa, ismételve kiemeli, hogy esze ágában sem volt hivatalos kötelességének megtagadása.“ — Igéri, hogy az ítéletről is tudósítani fog.

Magyar Hirlap. „A szegény pap“-ról ír vezércikket, meleg szívvel, okos fővel. „Nem tesznek szegénységi fogadalmat a reformált felekezetek papjai, sok közülük mégis oly szegény, mint egy barát, de nem mint kolduló. A maguk látható nyomorából nem csinálnak kultuszt és nem vándorolnak vele, hogy mutogassák, csak tűrik, tűrik, a meddig tudják. . . . A ki látja állapotukat, annak kell panasználja. Megdöbbenő, nemcsak az egyházakra, de az egész világra káros, megszegyenítő,

sőt veszedelmes az ő helyzetük. Nemcsak egyénenként kezdi ki őket a szegénység, hanem már-már gátolni fogja papi hivatásukban. Veszélyeztetni magát az érdemes és jeles kart, az egész kitünő egyházat, a lelki élet, erkölcsi világunk nagy érdekeiről nem is szólva. Az anyagiakkal küzködő pap, istenszolgája, a ki szűkebb viszonyok között él, mint egy hivatalos szolga: ebből nemcsak a reformált egyházfelekezeteknek, de az egész vallássosságnak kára van és a legrajongóbb kath. ultramontánnak elve és érdeke ellen való. . . . És ha az 1848-i törvényt végrehajtani a maga egészében nem lehet, végrehajtani e momentumban, a kormányzat módjában van más törvényszerű eljárás. Nem horribilis összeg az, a mely magadja az ideiglenes, a sürgős segítséget. És akár 600, akár 800 forintban szabják meg a minimális papi jövedelmet: az állami budgetünk ezt bizyást elbirjamar. Negyvennyolcz esztendővel negyvennyolcz után. Eddig kellett várunk, míg rájuk kerithetük a sort.“

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszternek 1896. évi 7584. sz. a. kelt rendelete a millennium alkalmából tartandó iskolai ünnepségek tárgyában.

Az ezredéves ünnepély nagy nemzeti és történeti jelentőségénél fogva indokoltnak tartom, hogy Magyarország ezer éves fennállásának ünneplésében az ország ifjúsága, mint a jövő letéteményese részét kivegye s a nagy dicső mult emlékének illő ünnepies fölelevenítésével nemzeti önértékben és hazaszeretében megerősödvé gyarapodjék ismeretekben, erkölcsökben és hazafiúi erényekben.

Ez okból szükségesnek tartottam elrendelni, hogy az összes népoktatási intézetekben: elemi-, felső nép-, polgári iskolákban, tanító-, tanítónő- és kisdudóvönöképezdékben az ezredéves fönnállás emlékére isteni tisztelettel összekötött iskolai ünnepély tartassék.

Ezen ügyben a kir. tanfelügyelőkhöz egyidejűleg intézett rendeletem másolatát, valamint egy tervezetet, a mely szerint a millennium az elemi népiskolákban méltóan és valóban lélekemelően megünnepelhető, van szerencsén a főtiszt. egyházi főhatóságnak szives tudomásvétel végett ezennel megküldeni. Nem kétlem, sőt meg vagyok győződve, hogy a főtiszt. egyházi főhatóság a bölcs kormányzata alatt álló összes népoktatási tanintézetekben az ezredéves honalapítás méltó és hazafias megünneplése iránt intézkedni méltóztatik.

Részemről még tisztelettel felkérem a főtiszt. egyházi főhatóságot, méltóztassék intézkedni, hogy az említett iskolai ünnepélyek első lényeges tényezőjeképpen a folyó évi május hó 9-én mindenütt ünnepélyes hálaadó istentiszteletek tartassanak az iskolai ifjúság számára, melyeken az ünneplő tanuló ifjúság részt vehessen.

Bizva a főtiszt. egyházi főhatóság hazafias érzületében és a nagy nemzeti ünnepély fontossága iránt bizonyára táplált meleg érdeklődésében, — bizton hiszem is, hogy érintett intézkedéseim sikerét saját hatáskörében teendő bölcs intézkedéseivel előmozdítani méltóztatik.

Budapest, 1896. évi márczius hó 1.

A millennium alkalmából a népiskolákban tartandó iskolai ünnepségnek tervezete.

Az ünnepség vagy az iskolában, vagy az iskola udvarán tartassék, a körülményekhez képest, a mint a tanterem nagyobb vagy kisebb. Az iskola épületén az ország czimerével ellátott nemzeti zászló leng. Az iskolaterem lehetőleg feldiszittetik. A diszitésnél okvetlenül szerepelnie kell a nemzeti színnek, főleg a nemzeti zászlónak. Nehány iv fehér, zöld és piros papir, kevés gummi arabikum s néhány pálczika segítségével könnyen készíthet a tanító 16—20 darab apró zászlócskát, a melyeket kettőnkint keresztbetéve alkalmaz a falra. Ez is csinos, nagyon alkalomszerű diszítés. Magyarország nagy fali térképe kiteendő az iskolai táblára és a leánykák vagy más által készített virág- vagy zöld levélkoszorúval kerítendő be. Mert hiszen az most az ünnepelt!

Az iskolaépület eleje az utcán s oldalfalai az udvaron zöld galyakkal diszítendő. Kívül az ajtó felett két zászlócska — ha ügyesebb rajzoló a tanító, hazafias felírás (pl. „Isten áldd meg a magyart“) függesztendő ki.

De ne csak az iskola álljon ünnepi díszben. Igyekezék a tanító az előljárók közreműködésével oda hatni, hogy ha van a községben nemzeti zászló, az mind kitűzessék akár a köz-, akár a magánépületekre.

Mindezek előrebocsátása után következhetik már most az iskolai ünnepség részletezése.

Az ünnepség három részből álljon, u. m.: 1. hálaadó isteni tiszteletből, 2. a tulajdonképeni iskolai ünnepségből s 3. a kirándulásból.

I. Hálaadó isteni tisztelet.

Reggel fél 8 órakor ünnepélyes isteni tisztelet. A gyermekek a kellő időben összegyűlnek az iskolában. A fiúk mindnyájan ünnepiesen öltözködnek s a mennyre csak lehetséges, mindegyiknek válláról esokorra kötött hosszú nemzeti színű

szalag lóg. le. A leányok fejükön akár élő, akár csinált virágból készített koszorút viselnek s szintén nemzeti színű szalagból kötött esokrot tűznek vállukra. Igen olcsó, alig pár krajczár árú dísz s mégis nemcsak nagyon megfelel az alkalomnak, de nagyobb tömegben imponzans, emelő. Második harangzó után a gyermekek sorba állnak s nemzeti zászló alatt vonulnak a templomba.

Az isteni tisztelet után a gyermekek a tanító kíséretében, ismét zászló alatt, az iskolába vonulnak, az ünnepség megtartása céljából.

II. A tulajdonképeni iskolai ünnepség leírása olvasható a „Néptanítók Lapja“-ban.

TEMETŐ.

F. hó 14-én hunyta be szemét a végálmra Kiss Zsigmond urai-újfalusi nyugalmazott tanító, ki Nemeskérrett, Alsó-Bükkön, Ajkán, mint segéd-tanító, Kerzsán, Simonyiban, Urai-Ujfaluban mint rendes tanító működött s nyugalomba vonulván, vejéhez Nagy-Szöllősrre Veszprémmegyébe, nagyon szerény nyugdíj élvezésében élte át végső napjait.

ÜZENETEK.

Chotvács Mihály tanító úrnak Sókúton.

Igen sajnálom, de önvédelmét nem közölhetem, mert csak fölújtaná a kiméletlen harcot. M Itóztassék más módot keresni jó hírre védelmére. A lap programja nem engedi személyeskedő polemikát közlenem.

— **Árpád.** A „valaki“ szó helyett kellene jobb kifejezés. A mostanihoz pedig kellene még egy szak, mely megmondja: kiből bizva, miért nem csügged? Így befejezetlen; megírja azt? Öszinte megjegyzéseimet ne tessék rossz néven venni: igaz bíráló mindig többet használ a versírónak, mint a hízlgő! —

K. E. Gy-r. Leköteleztél vele; az ügy is nyer a tárgyalással! Köszönöm! — **B. J. H-a.** Legnagyobb örömmel, akár minden számban; igen jellemző képek azok, hadd tudják a fiatalok is! — **K. L. O-n.** Örömmel üdvözöllek munkatársaink között. Szép számmal vagyunk, napról-napra szaporodunk; a lapot bővíteni kell! Magam is majd csak bele törődöm már a szerkesztés fárasztó munkájába! — **Ének az ezredéves alkalomra** e héten is jött; a most hirdett pályázat után tisztelettel kérem szerzőiket: közzöljem-e versüket, vagy pályázatra bocsátják? — **Az elveszett** pályázó beszéd íróját kérem, sziveskedjék művét újra beküldeni.

Jelentés.

A lelkésztársak szives tudomására hozom, hogy a bollogult **Czékus István** tiszak. püspök által szerzett: „**Konfirmációi tanítás**“ című művecske — magyar és német nyelven — nálam kapható. — **Ára 20 kr.**

Osgyán (Gömörm.) 1896. márcz. 17.

22. 1.

Kemény Lajos
ev. lelkész.

Pályázat.

A **budapesti** ág. h. ev. főgymnásiumban megürült classica philologiai (latin-görög) tanszékre pályázat hirdettek. Kívánatos, hogy a pályázó a philosophiai propaedeutika tanítására is képesítve legyen.

A tanszékkel járó javadalom: 1600 frt. (egyezo: hatszáz forint) fizetés és lakás pénz egy összegben, s 50 frt (ötven forint) ötéveses pótlék, ha rendes, 1000 frt (egyezer forint) ha segéd-tanár alkalmaztatik.

Pályázni kívárók életkorukat, eddigi alkalmazásukat, képesítésüket igazoló okmányaikat f. évi április hó 20-ig az igazgatósághoz küldjék be (Góbi Imre, ev. főgymnásium, Deákter.)

Hivatalát a megválasztott f. évi szeptember hó elején köteles elfoglalni.

Kelt Budapesten, 1896. márcz. 20.

23. 2—1.

Dr. Wágner Géza,
első isk. felügyelő.

24. 2—1.

Csisko János
esperes-helyettes.

Pályázat.

Az **eperjesi** ág. hitv. ev. (eddig magyar-német ajkú) egyház **rendes lelkési** állomására főtiszt. **Sztehlo János** érdemes lelkész-főesperes leköszönése folytán ezennel pályázat nyitattik.

A megválasztandó lelkész kötelességei a fennálló zsinati törvény és egyházkerületi rendzet erre vonatkozó §§-ban törvényesen megállapítvák.

Javadalmazása:

a) állandó rendes fizetés az egyház közpénztárából 612 frt. b) a polg. leányiskolában való vallásitanítás és confirmatói oktatásért a Herfurth-féle alaphól évi 250 frt. c) egy föld és kertnek természetben való haszonélvezete (mely jelenleg 92 frt évi bért jövedelmez. d) stóla jövedelme átlag 300 frt. e) 28 ürköbméter tűzifa a várostól, melynek értéke 28 frt. f) szabad lakás.

A lelkész az „eperjesi cherogeronticon segélyintézet“ jogosult tagja. A magyar és német nyelvet teljes jártassággal bíró pályázók kellően felszerelt folyamodványaikat **f. évi április 15-ig az alóírt esperes-helyetteshez Kassára** nyujtsák be. Az egyház fenntartja magának a jogot pályázókat esetleg **vendégszónoklatra** meghívni.

Eperjesen, az 1896. évi márcz. 22-én tartott egyházi közgyűlés határozatából.

Lelkészeknek és tanítóknak
a lapot kedvezményes áron
küldjük.

„**EGYETÉRTÉS**“
POLITIKAI NAPILAP.

Lelkészeknek és tanítóknak
a lapot kedvezményes áron
küldjük.

Csávoleszky Lajos
tulajdonos és felelős szerkesztő.

Kossuth Ferencz
főmunkatárs.

Ez a magyar művelt közönség lapja!

Az Egyetértés nem dolgozik a hatásvadászat oleszó eszközeivel, hogy magának egyszerre tömegesen csakhamar újra elmaradó új előfizetőket szerezzen, hanem mindenkor kellő színvonalon álló közleményei, gyors, pontos és minden tekintetben megbízható tudósításai által iparkodik régi, jó hírnevét, mint hazánk legelső rangú napilapja, állandóan fenntartani, hogy ez úton ne csak régi előfizetőit kapcsolja állandóan magához, hanem közönségét új hódítók által évről-évre maradóan meg is szaporítsa.

Hogy ezt a czélt elérjük, erre nézve legnagyobb támaszunk a lap nagy terjedelme. Az Egyetértés egyetlen egy oldalán majdnem annyi betűt képes közölni, mint a kisebb lapok három egész oldalán s így az Egyetértés egy rendes 8 oldalos lapja annyi közleményt tartalmaz, mint ha a kisebb lapok 24 oldalán jelennek meg, a mi azonban csak ünnepnapokon történik. Ilyenkor az Egyetértés 12—20, illetőleg a kisebb alakban számitva 36—60 oldalnyi terjedelmű.

Csakis a lap ily nagy méretei teszik lehetővé, hogy az Egyetértés mindenről oly bő és részletes tudósításokat közölhet, a melyeneket egy más lap sem nyújthat közönségének. Így általános ismeretes, hogy az Egyetértés országgyűlési tudósításai e nemből a legtekélyesebbel, nemcsak a tudósítások kimerítő volta folytán, hanem annál a tárgyilagosságnál és részreajlatlanságnál fogva is, mely e tudósításokat minden pártszínezetű olvasó előtt is élvezetessé teszi. Egy másik nagy erőssége a lapnak rendkívül bő tárca- és regényrovata. Az Egyetértés állandóan a legkiválóbb regényeket közli, részint

eredetieit, részint a modern világirodalom remekeiből válogatva elsőrangú műfordítók fordításában. Az egy év alatt közölt regények 400—500 nyomtatott ivre, vagyis 40—50 rendes regénykötetre rúgnak. Ily 40—50 kötet regény bolti ára legalább ugyanannyi forint.

Ha most még tekintetbe vesszük az Egyetértésnek mindenkor közéletünk kitünőségei és elsőrangú publicisták által írott vezércikkeit és egyéb politikai közleményeit, bő hírvonatit, eredeti táviratait az ország és a világ minden részében levő saját levelezőtől, továbbá a vasárnaponként megjelenő s egy-egy szaklapot pótló „Irodalom“, „Tanügy“ és „Mezőgazdaság“ című országos hírvonatokat s végül az Egyetértés legjobban informált közgazdasági, ipari és mezőgazdasági rovatait s megbízható tőzsdei tudósításait, bátran mondhatjuk, hogy az Egyetértés a hazai sajtónak egyetlen organuma, mely az intelligens közönség minden osztályának igényeit a legteljesebb mértékben kielégíteni képes.

Lelkészeknek és tanítóknak a lapot kedvezményes áron küldjük:

Egész évre 20 frt helyett 14 frt. Negyed évre 5 frt helyett 3.50 kr.
Fél „ 10 „ 7 „ 1 óra 1 frt 80 kr. „ 1.20

Előfizetések legczélszerűbben postautalványon az **Egyetértés kiadóhivatalához Budapest** intézendők.

Tisztelettel
az „Egyetértés“ kiadóhivatala
20 3—1 Budapest, Pappnövelde-utca 8. sz.

PESTI NAPLÓ

A LEGOLCSÓBB ÉS LEGELŐKELŐBB
POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

Előfizetési feltételek: esteli és reg-
geli lap egyszerre küldve
BUDAPESTEN ÉS VIDÉKEN

Egész évre	14 frt.		Negyed évre	3.50 kr.
Fél évre	7 „		Egy hónapra	1.20 „

Előfizetéseket

elfogad minden postahivatal és a „PESTI NAPLÓ”
kiadóhivatala Budapest, VI. Terézkörút 23. sz.